

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 25.11.2008
KOM(2008) 791 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE

Návod na námorné priestorové plánovanie: dosiahnutie spoločných zásad v EÚ

OZNÁMENIE KOMISIE

Návod na námorné priestorové plánovanie: dosiahnutie spoločných zásad v EÚ

1. ÚVOD

Európska komisia 10. októbra 2007 prijala modrú knihu, v ktorej sa navrhuje Integrovaná námorná politika (ďalej len „INP“) EÚ¹ a podrobný akčný plán². Európska Rada podporila INP a akčný plán 14. decembra 2007.

Námorné priestorové plánovanie (ďalej len „NPP“)³ je kľúčovým nástrojom INP. Pomáha verejným orgánom a zainteresovaným stranám koordinovať ich akcie a optimalizuje využívanie morského priestoru s cieľom zlepšiť ekonomický rozvoj a morské prostredie. Cieľom tohto oznámenia je uľahčiť členským štátom rozvoj NPP a podporiť jeho implementáciu na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ⁴. Ustanovujú sa v ňom kľúčové zásady NPP a prostredníctvom diskusie sa snaží podnietiť rozvoj spoločného prístupu členských štátov.

2. ZDÔVODNENIE

2.1. Prečo námorné priestorové plánovanie?

Zvýšená činnosť na európskych moriach vedie k súťaži medzi záujmami odvetví ako lodná a námorná doprava, výroba energie na mori, rozvoj prístavov, rybné hospodárstvo a akvakultúra a environmentálne záujmy.

Klimatická zmena, najmä zvýšenie hladín morí, okysľovanie, zvyšovanie teploty vody a zvýšený výskyt extrémneho počasia, spôsobí pravdepodobne posun v ekonomických činnostiach námorných oblastí a zmenu morských ekosystémov. NPP môže v námornom priestore a pobrežných vodách hrať dôležitú úlohu pri zmierňovaní následkov klimatickej zmeny a pri nákladovo efektívnej adaptácii na ňu prostredníctvom podpory účinného využívania námorného priestoru a obnoviteľnej energie.

NPP je nástrojom zdokonaleného rozhodovania. Poskytuje rámec na dosiahnutie rovnováhy medzi konkurenčnými ľudskými činnosťami a riadením ich vplyvu na morské prostredie. Jeho cieľom je uviesť do rovnováhy odvetvové záujmy

¹ KOM(2007) 575.

² SEK(2007) 1278.

³ Termín **námorné priestorové plánovanie** sa používa v celom dokumente, hoci napr. členské štáty majú tendenciu používať v súčasnej praxi rôzne termíny ako synonymá. Termín námorné priestorové plánovanie uprednostňujeme pred morským priestorovým plánovaním s cieľom podčiarknuť, že ide o holistický medziodvetvový prístup k tomuto procesu.

⁴ Oznámenie je v súlade s oddielom 3.2 modrej knihy.

a dosiahnuť udržateľné využívanie morských zdrojov v súlade so Stratégiou trvalo udržateľného rozvoja EÚ⁵.

NPP by sa malo zakladať na špecifikách jednotlivých morských oblastí alebo podoblastí. Je to **proces** pozostávajúci zo zberu údajov, konzultácií so zainteresovanými stranami, ako aj z aktívneho rozvoja plánu a následných krokov implementácie, presadzovania, vyhodnocovania a revízie.

2.2. Prínosy európskeho prístupu

Za implementáciu NPP sú zodpovedné členské štáty. Uplatňuje sa zásada subsidiarity, ale akcie na úrovni EÚ môžu priniesť významnú pridanú hodnotu.

Využívanie NPP posilní konkurencieschopnosť námorného hospodárstva EÚ, pričom v súlade s lisabonskou agendou podporí rast a zamestnanosť. Námorné hospodárstvo je pre Európu dôležité, keďže predstavuje asi päť miliónov pracovných miest⁶. Odhaduje sa, že asi 3 až 5 % hrubého domáceho produktu (ďalej len „HDP“) Európy generujú námorné odvetvia a služby⁷, pričom niektoré majú veľký potenciál na rast. Rámcom so stabilným plánovaním poskytujúcim právnu istotu a predvídateľnosť sa podporí investovanie do týchto odvetví, kam možno zahrnúť rozvoj výroby energie na mori, lodnú a námornú dopravu, rozvoj prístavov, využívanie ropy a zemného plynu a akvakultúru, a tým sa posilní schopnosť Európy pritiahnúť zahraničné investície.

Odvetvový prístup k využívaniu námorných zdrojov viedol k roztrieštenej tvorbe politiky. Tým sa obmedzujú námorné činnosti, znižuje možnosť ich rastu a zhoršuje možnosť verejných orgánov chrániť morské prostredie. Spoločná práca na NPP poskytuje rámec pre koordinovanie odvetvových prístupov. Zvýši účinnosť a koherentnosť politik EÚ a vnútroštátnych politik, pričom zníži hospodárske **náklady vyplývajúce z nekoordinovania**⁸.

Námorné činnosti majú **cezhraničný rozmer**. Vnútroštátne rozhodnutia majú dosah na susedné krajiny. Členské štáty, ktoré majú spoločný prístup k riadeniu morského priestoru v tej istej morskej panve, ľahšie splnia túto úlohu. Úlohou EÚ je podporiť spoločný prístup členských štátov, v ktorom sa zohľadní cezhraničný dosah.

Pokiaľ ide o **vnútorný trh**, NPP poskytuje základ pre zjednodušené systémy povoľovania a pre znižovanie nákladov na regulačné a správne postupy, pričom poskytuje aj transparentný a spoľahlivý plánovací rámec.

More je **zložitým ekosystémom**, ktorý prestupuje administratívne hranice. Na účely vyváženého dlhodobého riadenia sa musí zohľadniť celý ekosystém a jeho určujúce faktory. Snahou plánovania musí byť ochrana a zlepšenie morského prostredia. Práca na NPP na úrovni EÚ poskytuje členským štátom vhodné fórum na diskusiu a rozvoj

⁵ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>

⁶ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/study_employment_en.html

⁷ Hodnota surovín, ako sú ropa, plyn alebo ryby, sa do týchto čísel nezahrnula. http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/com_2006_0275_en_part2.pdf.

⁸ Na tomto mieste bude pravdepodobne odkaz na usmernenia o rozvoji prístavov v súčasnosti pripravované GR ENV a GR TREN.

holistického prístupu k riadeniu námorných činností v súlade s požiadavkami ekosystému.

2.3. Ako sa tento cieľ dosiahne?

V tomto oznámení sa uvádzajú hlavné otázky do diskusie o NPP na úrovni EÚ. Nachádzajú sa v ňom informácie:

- o existujúcich prístupoch k NPP v jednotlivých členských štátoch a ďalšie medzinárodné príklady vrátane ponaučení vyplývajúcich z projektov EÚ, najmä z iniciatívy INTERREG a rámcových programov pre výskum (kapitola 3);
- o medzinárodných nástrojoch a nástrojoch EÚ, ktoré majú nejaký vplyv na NPP (kapitola 4).

Na základe uvedených príkladov Komisia identifikuje hlavné zásady NPP (kapitola 5) ako základ pre širokú diskusiu o spoločnom prístupe k NPP v EÚ.

3. VŠEOBECNÉ PRÍSTUPY K PLÁNOVANIU A PROJEKTY

NPP je úplne novým procesom. Zvyšujúci sa počet členských štátov využíva tento proces alebo sa pripravuje na jeho využitie a v rámci projektov EÚ sa začala vyvíjať škála nástrojov NPP a súvisiacich kritérií.

3.1. Existujúce prístupy k námornému priestorovému plánovaniu

Spojené kráľovstvo pripravilo morský zákon ako preklenovací legislatívny politický rámec, ktorým sa ustanovuje systém námorného plánovania pre všetky vody Spojeného kráľovstva⁹. Škótsko pripravilo návrh morského zákona na účely riadenia svojich morí¹⁰. V oboch zákonoch sa ustanovuje nová administratívna štruktúra (Organizácia pre riadenie mora) na zjednodušenie postupov povoľovania a pridelenia licencií. Vo Švédsku sa prijatie morského zákona naplánovalo na začiatok roku 2009. Spoločným znakom týchto zákonov je integrovaný prístup k vnútroštátnej námornej politike, ako aj k využívaniu NPP.

Snahou Portugalska je prostredníctvom Národnej stratégie pre moria (2006) integrovať odvetvové politiky a vymedziť zásady NPP a Integrovanej správy pobrežných zón (ďalej len „ISPZ“). Medzirezortný výbor pre záležitosti morí sa zriadil v roku 2007.

Nemecko rozšírilo svoj zákon o územnom plánovaní a tým federálne právomoci v oblasti NPP na výhradnú hospodársku zónu. Podnetom na toto rozšírenie bol rozvoj odvetvia výroby veternej energie na mori. Nedávno pripravený námorný priestorový plán sa vzťahuje na všetky tri rozmery NPP (povrch, vodný stĺpec a morské dno) a určujú sa v ňom zóny osobitných námorných činností. Plány vstúpia

⁹ <http://www.defra.gov.uk/marine/legislation/index.htm>.

¹⁰ www.scotland.gov.uk/marinebill.

do platnosti prijatím právneho predpisu. V súčasnosti sa neplánuje žiaden vyhodnocovací proces¹¹.

Belgicko využíva v „hlavnom pláne“ vymedzovanie zón pri prideľovaní morského priestoru na osobitné námorné využitie. Hnacou silou sú ťažba piesku a štrku a výroba veternej energie na mori. V druhej fáze plánovania sa určia oblasti chránených morských území (sieť NATURA 2000). Plán umožňuje udeľovanie povolení a licencií na daný typ činnosti len v rámci určenej zóny a je predmetom pravidelného monitorovania a vyhodnocovania¹².

Poľsko reguluje priestorové plánovanie v námorných oblastiach prostredníctvom Námorných oblastí Poľskej republiky a zákona o námornej správe. V rámci iniciatívy Interreg IIIB sa nedávno dokončil pilotný projekt NPP v Puckej zátok, súčasťou ktorého bola štúdia o územnom rozvoji priľahlých území. Poľsko plánuje zmeniť svoj zákon o vnútroštátnom plánovaní, aby tak námorným priestorovým plánom udelilo právny status a pripravilo takéto plány pre všetky poľské vody¹³. Výsledky projektu vláda v tomto procese využíva ako vodidlo.

Niektoré členské štáty a európske krajiny vyvinuli integrované plány námorného riadenia, ktorými poskytujú usmernenia pri rozhodovaniach týkajúcich sa príslušnej námornej oblasti. Holandsko vypracovalo Integrovaný plán riadenia pre Severné more 2015. Hlavnou motiváciou bola potreba naplánovať výrobu veternej energie na mori. Plánom sa zavádza integrovaný rámec posudzovania pre všetky činnosti vyžadujúce povolenie. Na námorné využívanie, ktoré je viazané na danú lokalitu a v súvislosti s ktorým sa očakáva, že bude najintenzívnejšie rásť, sa vypracovali mapy príležitostí¹⁴.

Nórsko vypracovalo Integrovaný plán riadenia pre Barentsovo more a morskú oblasť v okolí ostrovov Lofoty. Týmto plánom sa ustanovuje rámec pre udržateľné využívanie zdrojov a pre existujúce, ako aj nové činnosti. Zohľadňuje sa v ňom, že zraniteľnosť morského prostredia je premenlivá v čase, zdôrazňuje sa dôležitosť vedeckých poznatkov. Nórsko plánuje vypracovať integrovaný plán riadenia pre Nórske more a nórsku časť Severného mora¹⁵.

Francúzsko zaviedlo *schéma de mise en valeur de la mer*¹⁶ pre jazero Thau v Stredozemnej oblasti a pre Arcachonský záliv v Atlantickom oceáne. Schéma sa zameriava na rozvoj pobrežnej zóny, zahŕňa opatrenia ako vymedzovanie zón činností a určujú sa v nej oblasti pre konkrétne námorné využitia. Francúzsko v súčasnosti pripravuje rámcový environmentálny zákon, ktorého súčasťou budú osobitné ustanovenia pre riadenie námorných činností.

Niekoľko členských štátov a regiónov začalo vykonávať stratégie ISPZ, ktoré by mohli byť dôležité v súvislosti s NPP. Okrem iného aj región Emilia-Romagna

¹¹ http://www.bsh.de/en/The_BSH/Notifications/Spatial_Planning_in_the_German_EEZ.jsp.

¹² <http://www.mumm.ac.be/EN/Management/Sea-based/index.php>.

¹³ <http://www.plancoast.eu/>.

¹⁴ <http://www.noordzee.org/nz/index.jsp>.

¹⁵ http://www.regjeringen.no/en/dep/md/Selected-topics/Svalbard_og_polaromradene/Integrated-Management-of-the-Barents-Sea.html?id=87148.

¹⁶ Schéma zvyšovania hodnoty morí (ďalej len „SES“).

v Taliansku, ktorý v rámci projektu INTERREG IIIB vyvinul implementačnú stratégiu pre zásady ISPZ¹⁷. Slovinsko sa takisto zúčastňuje na tomto projekte a prejavilo záujem o spoluprácu s Talianskom a Chorvátskom pri NPP.

Španielsko v roku 2007 prijalo Stratégiu udržateľnosti pobrežia. Španielske regióny Asturias, Cantabria a Andalucia vypracovali integrované plány na riadenie svojich pobrežných zón. Španielsko spustilo aj štúdiu o vymedzovaní zón vo svojich teritoriálnych vodách na účely výroby veternej energie na mori¹⁸.

Kanada prijala cielený prístup k riadeniu námorných činností, prostredníctvom ktorého poskytuje usmernenia na riešenie medzi odvetvových konfliktov. Austrália pokročila pri využívaní trojrozmerného vymedzovania námorných zón a do tohto procesu zahrnula široký okruh zainteresovaných strán.

3.2. Projekty financované z európskych prostriedkov

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) môže prostredníctvom cieľa Európskej územnej spolupráce podporovať projekty územného rozvoja, z ktorých niekoľko má význam aj pre NPP¹⁹. Týkajú sa mapovania, spoločných kritérií NPP a nadnárodných prístupov k riadeniu využívania mora.

Výskumnými programami EÚ sa od 80. rokov dvadsiateho storočia podporuje multidisciplinárny výskum v pobrežných a morských vedách. Zvlášť významným je najmä výskum pobrežnej erózie a záplav, ISPZ a prahových hodnôt morského ekosystému. MESMA sa zameriava na monitorovanie a vyhodnocovanie oblastí riadených priestorovo a plánuje vyvinúť inovatívne metódy a integrované stratégie plánovania. HERMES má za cieľ porozumieť ekosystémom pozdĺž hlbokomorského okraja Európy²⁰.

V rámci programu TEN-T sa prostredníctvom programu MARCO POLO II, regionálnych fondov a fondov pre výskum a vývoj môžu podporovať prioritné projekty a prípravné štúdie „námorných diaľnic“. V súčasnosti sa projekty „námorné diaľnice“ vzťahujú na Baltské more, západnú Európu, západné a východné Stredozemie a Čierne more. Prostredníctvom programov cezhraničnej spolupráce iniciatívy európske susedstvo a partnerstvo (ďalej len „ENPI“) na obdobie rokov 2007 – 2013 sa budú môcť podporovať projekty v oprávnených regiónoch v Baltskom, Stredozemnom a Čiernom mori²¹.

¹⁷ <http://www.plancoast.eu/>.

¹⁸ <http://www.mityc.es/Electricidad/Seccion/InstalacionesEolicas/EstudioEstrategico/>.

¹⁹ Napr. projekty financované z nadnárodných programov pre Baltské more, Severné more a stredoeurópsky jadranský podunajský juhovýchodoeurópsky priestor (CADSES).

²⁰ www.eu-hermes.net

²¹ http://ec.europa.eu/world/enp/funding_en.htm

4. MEDZINÁRODNÉ NÁSTROJE A NÁSTROJE EÚ, KTORÉ MAJÚ VPLYV NA NÁMORNÉ PRIESTOROVÉ PLÁNOVANIE

4.1. Medzinárodné nástroje

Dohovorom Organizácie Spojených národov o morskom práve (ďalej len „UNCLOS“)²² sa vyvažujú práva a záujmy napr. vlajkových štátov, pobrežných štátov a prístavných štátov. Zvlášť dôležité je najmä rozdelenie morí a oceánov do námorných zón, z ktorých niektoré si pobrežné štáty musia nárokovať, aby nadobudli právnu účinnosť.

Dôležitá je aj zásada slobody plavby zaručená na základe UNCLOS, ktorá je podmienená dodržiavaním pravidiel a noriem námornej bezpečnosti a ochrany morského prostredia.

Medzinárodná námorná organizácia (ďalej len „IMO“) zavádza medzinárodne uznávané pravidlá a normy lodnej a námornej dopravy ako napr. systémy rozdelenia plavby. V protokole k Londýnskemu dohovoru (z r. 2006) sa zavádza preventívna zásada, ktorá predstavuje hlavnú zmenu v prístupe k úprave ukladania odpadových materiálov do mora²³.

4.2. Nástroje EÚ

4.2.1. Environmentálne právne predpisy

Rámcová smernica o morskej stratégii (ďalej len „RSMS“)²⁴ je environmentálnym pilierom INP²⁵. Od členských štátov sa ňou vyžaduje, aby do roku 2020 dosiahli dobrý morský environmentálny stav, aby uplatňovali ekosystémový prístup a aby zabezpečili, že tlak ľudských činností bude v súlade s dobrým environmentálnym stavom. Od členských štátov sa vyžaduje, aby spolupracovali, ak sa delia o morskú oblasť alebo podoblasť, a aby na účely koordinácie využívali existujúce regionálne štruktúry vrátane štruktúr tretích krajín.

RSMS sa neregulujú priamo námorné činnosti, ale ich dôsledky sa musia zohľadňovať pri určovaní dobrého environmentálneho stavu. V prílohe VI sa uvádza zoznam možných opatrení vrátane kontroly priestorovej a časovej distribúcie a nástrojov koordinovaného riadenia. Niektoré členské štáty vyhlásili, že budú využívať NPP na implementáciu RSMS (napr. Spojené kráľovstvo).

Rámcovou smernicou o vode (ďalej len „RSV“)²⁶ s ustanoveniami uplatniteľnými na pobrežné a brakické vody sa od členských štátov vyžaduje, aby do decembra 2009 uverejnili plány vodohospodárskeho manažmentu povodí (ďalej len „PVMP“). Z uvedených dôvodov zriadili členské štáty vodohospodárske orgány, ktoré musia spolupracovať, aby zabezpečili súlad s RSV s ohľadom na cezhraničné správne územia povodí.

²² Prijatý v roku 1982, nadobudol platnosť v roku 1994. Európske spoločenstvo a všetky členské štáty EÚ sú zmluvnými stranami UNCLOS.

²³ http://www.imo.org/Conventions/contents.asp?topic_id=258&doc_id=681

²⁴ 2008/56/ES

²⁵ Odôvodnenie 3 rámcovej smernice o morskej stratégii.

²⁶ 2000/60/ES

V smernici o biotopoch a smernici o vtákoch (NATURA 2000)²⁷ sa od členských štátov vyžaduje, aby vymedzili a chránili územia určené na ochranu druhov alebo biotopov nachádzajúcich sa na ich území. Označovanie pobrežných a morských území prebieha a vyžadujú sa vhodné riadiace opatrenia. Smernicou o biotopoch sa vyžaduje posúdenie plánov alebo projektov, ktorými by sa významne ovplyvnila niektorá lokalita siete NATURA 2000.

Smernicou o strategickom environmentálnom posudzovaní (ďalej len „SEP“)²⁸ sa vyžaduje environmentálne posúdenie určitých plánov a programov, ustanovenie konzultácií (vrátane cezhraničných), posúdenie alternatív a prijatie opatrení na predchádzanie a/alebo zmiernenie nepriaznivých účinkov. Smernicou o posudzovaní vplyvu na životné prostredie sa ustanovujú podobné požiadavky na projekty²⁹.

4.2.2. Spoločná rybárska politika (SRP)

SRP je vo výhradnej kompetencii EÚ. Dobrým príkladom integrovaného riadenia morského priestoru, ktoré sa prelína so sektorovými politikami, je rozhodnutie (na základe článku 9 základného nariadenia o SRP)³⁰, ktoré Komisia prijala na základe žiadosti holandskej vlády o ochranu biotopu na holandskom pobreží Severného mora (oblasť Voordelta)³¹. Vzhľadom na vzájomné pôsobenie rybolovu a ekosystému a mobilitu populácií rýb by udržateľné riadenie rybolovu vo vodách EÚ malo prospech z koherentného NPP.

Komisia predstavila oznámenie o stratégii pre udržateľný rozvoj európskej akvakultúry. Hlavnými úlohami, pred ktorými rozvoj akvakultúry stojí, sú zvyšujúca sa súťaž o morský a pobrežný priestor, ako aj kvalita vody. NPP sa môžu poskytnúť usmernenia a spoľahlivé údaje o mieste vykonávania činností.

4.2.3. Ostatné nástroje

V odporúčaní EÚ o ISPZ³² sa ustanovujú spoločné zásady (vrátane súdržnosti priestorového plánovania na rozhraní pevnina – more) a členské štáty sa v ňom vyzývajú, aby vypracovali stratégie ISPZ. Členské štáty sa povzbudzujú, aby spolupracovali so susednými tretími krajinami.

Komisia predstavila oznámenie o výrobe veternej energie na mori³³. NPP môže pomôcť pri rozvoji obnoviteľných zdrojov energie na mori, a to poskytnutím stabilného regulačného rámca.

²⁷ 79/409/EHS, Ú. v. ES L 103, 25.4.1979 (Smernica o vtákoch) a 92/43/EHS, Ú. v. ES L 206, 22.7.1992 (Smernica o biotopoch).

²⁸ 2001/42/ES, Ú. v. ES L 197.

²⁹ 97/11/ES, Ú. v. ES L 073, 14.3.1997 (ktorou sa mení a dopĺňa 85/337/EHS).

³⁰ Nariadenie ES č. 2371/2002.

³¹ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/environment/natura_2000_en.htm: Usmernenia GR MARE a GR ENV pre rybolovné opatrenia v morských lokalitách siete Natura 2000.

³² 2002/413/ES, Ú. v. ES L 148.

³³ KOM(2008) 736.

4.3. Regionálne dohovory

Práca v rámci dohovoru OSPAR z roku 1992 sa zakladá na ekosystémovom prístupe a je organizovaná v rámci šiestich stratégií. Od piatej Konferencie o Severnom mori³⁴ slúži OSPAR ako platforma na výmenu informácií o NPP a v tejto činnosti ďalej pokračuje v kontexte svojej stratégie pre biologickú diverzitu a ekosystémy.

Helsinská komisia (HELCOM) pracuje na ochrane morského prostredia v Baltskom mori od roku 1974. Mimoriadny význam má akčný plán komisie HELCOM pre Baltské more prijatý v roku 2007 s odporúčaním č. 28E/9 o rozvoji zásad NPP pre región Baltského mora.

Stredozemie sa stalo prvým regiónom, ktorý v rámci Programu OSN pre životné prostredie prijal v roku 1975 plán riadenia (akčný plán pre Stredozemie – ďalej len „APS“). APS sa má vykonávať prostredníctvom Barcelonského dohovoru. Nedávno prijatým protokolom ISPZ k dohovoru³⁵ sa od zmluvných strán vyžaduje, aby zriadili spoločný rámec integrovaného riadenia pobrežných zón Stredozemia.

Bukureštským dohovorom z roku 1992 sa ustanovuje ochrana morského prostredia Čierneho mora. Pracuje sa na protokole a strategickom akčnom pláne ISPZ.

5. HLAVNÉ ZÁSADY VYPLÝVAJÚCE Z POSTUPU NÁMORNÉHO PRIESTOROVÉHO PLÁNOVANIA

Predchádzajúce kapitoly umožňujú vymedziť tento súbor spoločných zásad relevantnosti pre NPP v EÚ.

Udržateľné riadenie morských oblastí závisí od stavu príslušného ekosystému. Ekosystémový prístup je v súlade s INP, hlavnou zásadou NPP. Hoci činnosti na pevnine môžu mať priamy vplyv na morské regióny, prostredníctvom NPP sa riadia len námorné činnosti a činnosti v pobrežných vodách. Rozsah NPP v zmysle zemepisného pokrytia sa bude líšiť podľa miestnych podmienok. Príprava NPP musí zohľadniť implementáciu niekoľkých medzinárodných nástrojov a nástrojov EÚ, ktoré majú priamy vplyv najmä v oblasti životného prostredia, a ak je to vhodné prispieť k nej. Implementácia RSMS bude zvlášť významná v tomto kontexte.

5.1. Využívanie NPP podľa oblasti a druhu činnosti

Riadenie námorných priestorov prostredníctvom NPP by sa malo zakladať na druhu plánovaných alebo existujúcich činností a ich vplyve na životné prostredie. Námorný priestorový plán sa nemusí vzťahovať na celú oblasť (napr. na výhradnú hospodársku zónu členského štátu).

Často využívané alebo zvlášť zraniteľné oblasti môžu potrebovať normatívnejší námorný priestorový plán, zatiaľ čo oblastiam s menšou hustotou využívania môžu

³⁴ Ministerská deklarácia o ochrane Severného mora. Marec 2002, kapitola XI. Spolupráca v procese priestorového plánovania v Severnom mori.

³⁵ Podpísaný v Madride 21. januára 2008.

postačovať všeobecnejšie zásady riadenia. Rozhodnutie o výbere prísnejšieho alebo flexibilnejšieho prístupu by malo byť predmetom vyhodnocovacieho procesu.

NPP pôsobí v troch dimenziách, je zamerané na činnosti a) na morskom dne, b) vo vodnom stĺpci a c) na povrchu. Tým sa umožňuje využívanie toho istého priestoru na rôzne účely. Mal by sa zohľadňovať aj čas ako štvrtá dimenzia, keďže kompatibilita využívaní a „potreba riadenia“ určitého námorného regiónu sa môžu v čase meniť.

5.2. Vymedzenie cieľov na usmernenie NPP

NPP by sa malo využívať na riadenie prebiehajúcich činností a usmernenie budúceho vývoja v morskej oblasti. Strategický plán pre celistvé riadenie danej oblasti by mal zahŕňať podrobné ciele. Tieto ciele by mali umožniť arbitráž v prípade konfliktných odvetvových záujmov.

5.3. Vypracovanie NPP transparentným spôsobom

V súvislosti so všetkými dokumentmi a postupmi vo vzťahu k NPP je potrebná transparentnosť. Jej jednotlivé kroky musia byť ľahko zrozumiteľné pre širokú verejnosť. Tým sa umožní úplná informovanosť všetkých zainteresovaných strán, a čím sa zlepší predvídateľnosť a zvýši prijateľnosť.

5.4. Účasť zainteresovaných strán

Pre dosiahnutie širokého prijatia, vlastníckeho vzťahu a podpory implementácie je rovnako dôležité zapojiť do procesu plánovania všetky zainteresované strany vrátane pobrežných regiónov v čo najskoršom štádiu. Účasť zainteresovaných strán je aj zdrojom poznatkov, ktoré môžu významným spôsobom zvýšiť kvalitu NPP.

5.5. Koordinácia v rámci členských štátov – zjednodušenie rozhodovacích procesov

Prostredníctvom NPP sa zjednodušuje rozhodovanie a urýchľujú postupy vydávania licencií a povolení, a to v prospech používateľov námorného priestoru, ako aj námorných investícií. Koordinované a prierezové plány potrebujú jednotný alebo zjednodušený postup uplatňovania, pričom by sa mali zohľadniť kumulatívne účinky. Vnútroštatnou koordináciou námorných záležitostí v rámci členských štátov navrhnutou v usmerneniach pre integrovaný prístup k námornej politike³⁶ by sa takisto malo prispieť k implementácii NPP. Vývoj v členských štátoch (napr. morský zákon v Spojenom kráľovstve alebo v Škótsku) ukázal, že vnútroštátne orgány chcú prostredníctvom zriadenia koordinačného administratívneho orgánu využiť tieto výhody.

5.6. Zabezpečenie právnej účinnosti vnútroštátneho NPP

NPP nie je kópiou územného plánovania na mori, čo je dané jeho trojrozmernosťou a faktom, že tá istá morská oblasť môže mať niekoľko využití, ak sú kompatibilné. Ako sa však územným plánovaním ustanovuje právne záväzný rámec obhospodarovania pevniny, NPP by malo byť rovnako právne záväzné, ak má byť efektívne. To môže takisto nastoliť otázku vhodného správneho rámca pre NPP.

³⁶ KOM(2008) 395 v konečnom znení.

5.7. Cezhraničná spolupráca a konzultácie

Cezhraničná spolupráca je nevyhnutná na zabezpečenie koherentnosti plánov v rámci ekosystémov. Povedie k vypracovaniu spoločných noriem a procesov a zvýši celkovú kvalitu NPP. Niektoré organizácie ako HELCOM už s touto prácou začali.

5.8. Začlenenie monitorovania a hodnotenia do procesu plánovania

NPP pôsobí v prostredí vystavenom sústavnej zmene. Zakladá sa na údajoch a informáciách, ktoré majú tendenciu sa v čase meniť. Proces plánovania musí byť dostatočne flexibilný, aby reagoval na takéto zmeny a umožňoval revíziu plánov v priebehu vykonávania. Aby sa tieto dve podmienky splnili, súčasťou NPP by sa mal stať aj transparentný pravidelne monitorovací a hodnotiaci mechanizmus.

5.9. Dosiahnutie koherentnosti medzi územným plánovaním a námorným priestorovým plánovaním – súvis s ISPZ

Dosiahnutie konzistentnosti medzi územným plánovaním (vrátane pobrežných zón) a systémami námorného plánovania je výzvou. Pobrežné zóny sú „kĺbom“ medzi námorným rozvojom a rozvojom pevniny. Odtokové územia alebo pozemné vplyvy z činností ako poľnohospodárstvo a rast miest sú relevantné v kontexte NPP. Preto by sa územné priestorové plánovanie malo skoordinať s NPP. Príslušné služby by mali spolupracovať a zapojiť zainteresované strany, aby zabezpečili koherentnosť.

5.10. Silná údajová a znalostná základňa

NPP sa musí zakladať na správnych informáciách a vedeckých poznatkoch. Plánovanie sa musí v závislosti od získaných poznatkov vyvíjať (adaptívne riadenie). Komisia spustila niekoľko vedeckých nástrojov a nástrojov na zber údajov, ktoré pomôžu NPP v tomto procese. Tieto zahŕňajú európsku námornú monitorovaciu a dátovú sieť (EMODNET), integrovanú databázu na účely námornej sociálno-ekonomickej štatistiky (v súčasnosti ju pripravuje ESTAT), európsky atlas morí (ktorý má vyjsť v roku 2009) a Globálne monitorovanie životného prostredia a bezpečnosti (Kopernikus).

6. ZÁVERY A VÝHLED

NPP je dôležitým nástrojom rozvoja integrovanej námornej politiky v Európe. Účelom tohto oznámenia je navrhnúť prvé kroky spoločného prístupu k NPP. Tým, že vymedzuje hlavné zásady vyplývajúce z prebiehajúcej praxe a existujúcich predpisov, sa snaží o podporu diskusie s cieľom pomôcť pri usmernení rozvoja NPP v EÚ.

Na uľahčenie tejto diskusie spustí Európska komisia začiatkom roku 2009 pracovný program, ktorý bude pozostávať z týchto krokov:

- organizovanie série 4 seminárov v roku 2009. Na týchto seminároch sa stretnú zástupcovia zainteresovaných strán zo všetkých príslušných oblastí. Ich cieľom bude prediskutovať zásady navrhované v tomto oznámení;

- organizovanie pilotných projektov v roku 2009 zameraných na rozvoj aspektov cezhraničnej spolupráce v rámci NPP;
- príprava správy, v ktorej sa vyvodlia závery založené na výsledkoch seminárov a navrhujú ďalšie kroky a nadväzné akcie.

Integrovaná námorná politika EÚ pristupuje k tvorbe politiky inovatívnym spôsobom. NPP je jedným z nástrojov, ktoré sa môžu využiť pri presadzovaní tohto prístupu.